

Roskilde Universitet

Institut for Samfund og Erhverv
Lisbet Christoffersen, professor i religionsret

Til Folketinget
Sundheds- og Ældreudvalget

DATO/REFERENCE
27 marts 2020

JOURNALNUMMER

DERES REFERENCE / JOURNALNUMMER

Vedr. L L 158 Forslag til lov om ændring af lov om foranstaltninger mod smitsomme og andre overførbare sygdomme. (Yderligere foranstaltninger for at forebygge og inddæmme smitte med covid-19 m.v.).

Det fremsatte lovforslag indebærer, at nu også de øvrige trossamfund i Danmark (udover Folkekirken) vil kunne få påbud om at aflyse gudstjenester og holde kirkebygninger lukket - lige før påske.

Det følger af den europæiske menneskeretskonvention art 9, stk 2, at en sådan lovgivning kan vedtages og sættes i kraft og opretholdes, hvis og så længe det er nødvendigt og proportionalt i et demokratisk samfund af hensyn til f.eks. sundheden.

Det kan undre, at lovforslaget ikke rummer nogen analyse af, hvorvidt de påtænkte indgreb i udøvelsen af religionsfriheden ligger inden for rammerne af EMRK art 9, stk. 2. Særligt kan dette undre i lyset af, at der er foretaget en sådan analyse af indgrebene i de øvrige frihedsrettigheder.

I forhold til religionsfrihed, er det adgangen til at udøve religion, alene eller i fællesskab med andre, i de religiøse bygninger, der er i spil. I vurderingen af nødvendighed og proportionalitet af indgrebet i både den kollektive og den individuelle adgang til praktisering, er det relevant at sammenligne med omliggende samfund med samme tilgang til frihedsrettigheder, herunder religionsfrihed.

Jeg har via offentlige hjemmesider og mailkontakt til kolleger i udlandet dannet følgende umiddelbare overblik (der tages forbehold for den fuldstændige præcision, jf indsamlingsformen):

Finland: alle gudstjenester skal afholdes og udsendes via nettet, ingen offentlig adgang til gudstjenester, men hovedkirken i hvert sogn skal holdes åben for individuelle andagtssøgende straks efter hver gudstjeneste med en præst til stede. Kirken sørger for udstyr til at gennemføre gudstjenesterne digitalt.

Sverige: gudstjenester, koncerter mv gennemføres inden for reglen om max 500 deltagere.

Norge: Den norske kirke har hidtil aflyst alle gudstjenester og anden planlagt aktivitet. Kun strengt nødvendige kirkelige handlinger (begravelser mv) gennemføres. Jeg har ikke kunnet få overblik over, hvilke regler der gælder for øvrige trossamfund. Der er imidlertid en debat i Norge om blot at anvende samfundets almindelige regler om afstand og sikkerhed (jf. de regler, der gælder i forretninger), om udendørs påskefejring på forskellig vis mv, og det er endnu ikke klart, hvad der kommer til at gælde i påsken.

Island: Gudstjenester aflyst, ingen påskegudstjenester og ingen særlige regler om adgang til kirkebygningerne individuelt – men heller ikke forbud mod adgang til bygningerne.

Tyskland: Alle gudstjenester og lignende i alle trossamfund er aflyst hen over påsken. Men der er individuel adgang til de religiøse bygninger inden for rammerne af antal og afstand, jf. de generelle regler.

Italien: Alle gudstjenester/messer er aflyst, begravelser gennemføres, men uden messe i kirken. Der er adgang til kirkebygningerne – inden for rammerne af rækkevidden af det almene udgangsforbud.

Spanien: Regeringen forlanger ikke, at kirker lukker, gudstjenester aflyses eller der spærres adgang for individuelle andagtssøgende. Det forlanges blot, at de generelt gældende regler i samfundet overholdes. Praksis i samfundet varierer med omfanget af smitte i området, også mellem trossamfundene.

Det ANBEFALES, at Folketinget vurderer, om der kan gives individuel adgang til religiøse bygninger under overholdelse af samfundets almindelige krav om antal og afstand.

Det ANBEFALES, at det vurderes, om det er nødvendigt og proportionalt i påsken at forbyde alle udendørs arrangementer, eller der i påsken kan gives adgang til udendørs gudstjenestelignende arrangementer, både i Folkekirken, i de øvrige kristne kirker og i det jødiske samfund.

Det ANBEFALES endelig, at der følges samme regler for Folkekirken og de øvrige trossamfund – men at man nu vurderer, i hvilket omfang de regler, der midlertidigt blev sat i værk for tre uger siden for folkekirken som en offentlig institution, faktisk dækker hvad der er nødvendigt og proportionalt i den aktuelle situation.

Med venlig hilsen

Lisbet Christoffersen

Professor i Religions- og Kirkeret, Roskilde og Københavns Universiteter.
